

מאמר
ברוך הגומל – ה'תשל"ז

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יו"ל לש"פ בלק, י"ד תמוז, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

לזכות

החתן התי לוי יצחק והכלה מרת נחמה שיחיו

פרקש

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ט"ו תמוז, ה'תשע"ז

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' אשר וזוגתו מרת רינה שיחיו פרקש

הרה"ח ר' ברוך וזוגתו מרת יהודית שיחיו פלדמן

ולזכות זקניהם

הרה"ג הרה"ח יקותיאל וזוגתו מרת רחל שיחיו פרקש

הרה"ת ר' אליעזר חיים וזוגתו מרת רבקה בתי שיחיו לפידות

מרת פריידא שתחי אורנשטיין

לכל עניני יהדות וחסידות עליהם מסר נפשו בעל השמחה, ובפרט – באותו מקום שרק אחד ושנים מאנ"ש נמצאים שם, שהרי אז דבר ברור שזוהי כוונת השגחה העליונה שהביאה אותם דוקא למקום פלוני, ודלא כשאר אנ"ש, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ג

בי"ה, ערש"ק מברכים חודש תמוז,
חודש הגאולה, היתשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח ווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה"ר חיים יעקב שי' שלי"אמע

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו, עם המצ"ב. וימלא השי"ת משאלות לבבו לטובה בכל הענינים שכותב.

על פי פתגם הבעש"ט הידוע שמכל ענין ומאורע יש ללמוד הוראה בעבודת האדם לקונו, מכל שכן שיש ללמוד מענין גאולת כ"ק מוי"ח אדמו"ר נשיא ישראל. ובפרט בשנה זו שנתמלאו ארבעים שנה לגאולתו, גאולה ממאסרו ומהיסורים שסבל על מסירת נפשו על הפצת התורה ומצותי, וסוף סוף נצח בגאולתו, שהרי שוחרר על ידי אלה שלפני זה שמוהו במאסר, אשר במדינה ההיא ובזמן ההוא הפיחה גאולה זו תוספת כח ועוז להתחזק בעבודה האמורה, החזקת היהדות התורה והמצות. ומכאן כש"כ וק"ו בעבודת כל או"א מאתנו, בתוככי כלל ישראל, לעשות בהאמור מתוך שמחה וטוב לבב, שהרי נמצאים אנו בתנאי מנוחה ומבלי הפרעות בעבודה זו, ואדרבה, וק"ל.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ג

מוה"ר חיים יעקב שי' שלי"אמע: אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ח אגרת יתקצח; חל"ב אגרת יב"ל, ובהנסמן בהערות שם.
פתגם הבעש"ט . . שמכל ענין ומאורע . . הוראה בעבודת האדם לקונו: ראה "היום יום" ט אייר. כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך. וש"נ.
ובפרט בשנה זו שנתמלאו ארבעים שנה לגאולתו: ראה גם אג"ק חכ"ד אגרת ט"שלג, ובהנסמן בהערות שם.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

על העניויות וישתתפו במחלקת הדא"ח אם משלהם או ממה ששמעו מזקני החסידים ומהמשפיעים.

בתקוה אשר ידונו עדי"ז בשימת לב הראוי ויענו בהקדם
ובברכת כוח"ט לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו"ר ועד הפועל

ב

ב"ה, כח' סיון תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ
מוה' מרדכי שי' הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ' סיון, בו כותב שיש לו עגמ"י וכי' שהתחילו להטות לצד השני.

ובודאי למותר לעוררו שבדברי נועם ופעם אחר פעם מבלי להרפות, בטח יש לשנות דעתם לצד שהיו מאז, ובפרט שזכות אבותם מסייעתם. וכשיזכירו להם צור מחצבתם בודאי גם זה יועיל.

... ש"י שהי' כאן כבר ביקר אצלי, אבל לא הזכיר כל הנ"ל. וחבל שמכתבו הגיע לידי לאחרי ביקורו של הנ"ל.

המכ"ע דפסח נתקבל מכבר, וכמדומה שכבר נתאשר.

תקותי שהו"ח אי"א נו"י ... ש"י מסר פ"ש מכאן. ויהי רצון שתכה"י יבשרון כל בני"י איש לרעהו אך טוב בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בודאי בעוד מועד מתכוננים לחג הגאולה יב' ויג' תמוז, ולניצולו בהנוגע

יושב ראש ועד הפועל: מחנה ישראל.

ב

מהעתיקה.

מוה' מרדכי שי' הכהן: פערלאָוו, מילאָנאָ. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ד אגרת ט"פח (צ' סו), ובהנסמן בהערות שם.

המכ"ע: אשר בו — כפה"נ — פורסמו, באיטלקית, מאמריו בעניניא דיומא כו'. וראה בזה גם אג"ק ח"ח אגרת ב"שפ, ובהנסמן בהערות שם. ח"א אגרת ג'תקמו, ובהנסמן בהערות שם. ח"ז אגרת ו'רנו.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ, בלק, י"ד תמוז הבעל"ט — הננו מוציאים לאור (כהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה ברוך הגומל גו' שנאמר בהתוועדות י"ב תמוז ה'תשל"ז (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ג' פ' בלק יו"ד תמוז, ה'תשע"ז,
ברוקלין, נ"י.

הוספה

בי"ה, יום ב' יא אלול תשי"ה

כבוד ועד החגיגה
ובראשם הרה"ג והרה"ח הנודע לתהלה
משכיל על דבר טוב ווי"ח אי"א וכו'
שליטי"א

שלום וברכה!

קרוב לודאי, אשר למזכרת חגיגת חג הגאולה וחג היובל דשתא דנא –
(יב יג תמוז) – יוציאו לאור קובץ חד"ת ובו מחלקות: א) פלפולא דאורייתא
בנגלה ב) ביאורים בדא"ח ג) קבלה, ובסופו יבואו כל מ"כ הברכות שנתקבלו
ושיתקבלו.

ובבקשה להודיענו בהקדם רשימת האנשים אשר להם נציע שישתתפו,
בקובץ הנ"ל, אנשים אשר לפ"ד ראויים הם להשתתף גם מצד תוכן חדושיהם.

וזאת למודעי, אשר שונה מקובצים הרגילים צ"ל בקובץ זה מחלקה ב'
וג' הנ"ל, וזהו **בדוקא** (ואין מביאים בכורים אלא בין עצרת – מ"ת וגילוי
הנגלה – וחנוכה – טמאו כל השמנים שבגלוי ול"נ אלא פך אחד, והוא האיר
ומאיר עד עת קץ דבי' יפקון מן גלותא), ולכן צריך שגם אנ"ש אשר שם ימחלו

בנוסח זה נשלח, כנראה, לכמה. וראה גם לקמן (במילואים) אגרת יא תשרי התש"ו (בשולי
האגרת): "... והי"ה עתה: שפנינו אליכם בבקשה להמציא לנו רשימת אנשים הראויים
להשתתף במאסף-יובל לכבוד כ"ק מו"ח אד"ש, ואין עונה. ואח"כ יבואו בתרעומות מפני מה
השמטנו את פ' או הכנסנו את פב"פ!"

חג הגאולה וחג היובל .. (יב יג תמוז): ראה "קובץ ליובאָוויטש" חוברת 4 (י"ב תמוז –
י"ח אלול ה'תש"ה), מדור "מבית רבינו" ע' 55 ואילך. חוברת 5 (ח"י אלול ה'תש"ה – י"ט
כסלו ה'תש"ו), מדור "מחיי המוסדות" ע' 85. הקדמות רבינו לסה"מ – אידיש, קיץ ה'ש"ת,
ה'תש"י. ובכ"מ.

ח"ת: = חדושי תורה.

מ"כ הברכות שנתקבלו: ראה "קובץ ליובאָוויטש" שם (חוברת 4).

ואין מביאים בכורים אלא בין עצרת .. וחנוכה: ראה בכורים פ"א מ"ו.

טמאו כל השמנים .. ול"נ [=ולא נמצא] אלא פך אחד: שבת כא, ב.

דבי' יפקון מן גלותא: זח"ג קכד, ב (ברע"מ).

תוכן המאמר

ההודאה דברכת הגומל – „וכל החיים (חולה יסורים ים מדבר) יודוך
סלה” – היא גם על המשכת הנתינת כח שהקב"ה מקדים רפואה למכה.
ביאור פרטי הענינים דארבעה צריכים להודות בנוגע לירידת הנשמה
בגוף: חולה (בגימטריא מ"ט) – חולת אהבה מצד החסרון דשער הנו"ף.
חבוש בבית האסורים – ירידה והתלבשות במדידה והגבלה דסדר
השתלשלות ועד לגוף ונה"ב. יורדי הים – מים רבים שבעולם שגורמים
להעדר ישוב הדעת. והולכי מדבריות – שלא ישב אדם (העליון) שם.
והקדמת הנתינת כח על זה – „משביעין (גם מלשון שובע) אותו תהי צדיק
כו”.

ואף שירידת הנשמה למטה הו"ע המוכרח כו', ויצרו אנסו כו' – הרי
כמאן שעביד לא אמרינו, ובנתיים יש חסרון בעבודת ה', אפילו אצל צדיק,
שאינו בתכלית הביטול, אלא יש מי שאוהב. ולכן צריך להיות נרגש אצלו
הענין ד„הגומל ל(חייבים (טובות)”, בדקות עכ"פ.

הקשר עם מזמורי תהלים של בעל הגאולה: „אור זרוע לצדיק ולישרי לב
שמחה” – זריעת התומ"צ בארץ (ארץ חפץ) בשביל הצמיחה כפי שתהי'
בשלימות לעת"ל, שאז יהי' הענין ד„מזמור שירו לה' שיר חדש”.

היא ע"י מעשינו ועבודתינו כמשך זמן הגלות⁹³, ובפרט בשעה שבגלות גופא ישנו ענין גאולת נשיאו של הדור, שהנשיא הוא הכל⁹⁴, ואח"כ ממשיכים זאת במעשה בפועל ע"י הפצת התורה ומצוותי⁹⁵, ובמיוחד הפצת תורתו עד שיפוצו מעינותיך חוצה⁹⁶, הנה עי"ז נעשה מיד הענין דקאתי מר דא מלכא משיחא⁹⁶, בשעתא חדא וברגעא חדא⁹⁷, בגאולה האמיתית והשלימה, בעגלא דידן ממש.

93) תניא רפ"ז.
 94) פרש"י חוקת כא, כא.
 95) משלי ה, טז.
 96) ראה אגה"ק דהבעש"ט שנדפסה
 בסוף הספר בן פורת יוסף; ספר גנזי נסתרות
 (ירושלים, תרפ"ד) ח"א סימן סה. כתר שם
 טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ.
 97) ראה זח"א קכט, סע"א ואילך.

בס"ד. י"ב תמוז, ה'תשל"ז

(הנחה בלתי מוגה)

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, שזהו נוסח ברכת הגומל¹, שנאמרה גם ע"י בעל הגאולה והשמחה בחזרתו למקומו², שאז היתה הגאולה בכירור יותר³, ולפנ"ז היתה גם אמירת המאמר בהתחלה זו (ברוך הגומל כו') — לפני יובל שנים⁴ — עוד בהיותו במקום שילוחו, בקאסטראמא (שלכן היתה אז רק אמירת הלכות התורה בזה⁵), כפי שכבר נדפס⁶ מפורסם ומופץ בתפוצות ישראל. ומדייק שם⁶, מדוע אומרים ברוך הגומל לחייבים כו', דלכאורה, כיון שההודאה (דארבעה חייבים להודות) היא על ענין נסי, צריך להבין למה נשתנה נוסח ברכה זו מברכת הנס [על נס גלוי], שאומר ברוך שעשה לי [או לאבותי, לרבי, וכיו"ב] נס⁷, והי' צ"ל נוסח הברכה ברוך שעשה לי נס, או ברוך שעשה [או שגמל] לי טוב, ולמה נאמר כאן ענין נוסף: לחייבים. ובפרט שלכאורה הרי זה ענין שאינו מתאים (שמזכיר חוב לעצמו), בדוגמת את חטאי אני מזכיר⁸, וא"כ מהי ענין ההדגשה להזכיר הענין דחייבים.

ב) ומתחיל במאמר⁹ הביאור בזה, דהנה (ברכה זו אומרים) ארבעה¹⁰ (ש)צריכים להודות, חולה שנתרפא, וחבוש שיצא מבית האסורים, יורדי הים כשעלו, והולכי דרכים כשיגיעו לישוב, וסימנך¹⁰ וכל החיי"ם¹¹, חולה, יסורים, ים מדבר, יודוך סלה¹¹ (שלאחרי שחוזרים

1) ראה ברכות נד, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טושו"ע או"ח סרי"ט ס"א. סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג פי"ג ס"ה. וראה לקו"ש חכ"ח ע' 149 ואילך.
 2) ד"ה ברוך הגומל די"ג תמוז תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ס"ע רח ואילך).
 3) ביום ה', י"ד תמוז עזב כ"ק אדמו"ר מהורי"צ את עיר מקלטו קאסטראמא, וביום ו' עש"ק פ' פינחס ט"ו תמוז בא לביתו בלענינגראד (פעטערבורג). בש"פ פינחס ט"ז תמוז, עלה לתורה ובירך ברכת הגומל, ובעת הסעודת הודאה (בעת הקידוש) אמר את המאמר ברוך הגומל (הב') — נדפס בסה"מ תרפ"ז ע' ריז ואילך (ראה בכ"ז — סה"מ קונטרסים ח"א קעה, א. ספר השיחות תר"פ-תרפ"ז ע' 173 ובהערה 1 שם).
 4) ראה סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פי"ג ס"ה. וראה לקו"ש חכ"ח ע' 149 ואילך.
 5) ד"ה ברוך הגומל דש"פ פנחס (שם ע' ריא).
 6) טושו"ע או"ח סרי"ח ס"ד"ו. סדר ברכת הנהנין שם ס"א.
 7) מקץ מא, ט.
 8) סה"מ שם ע' ריא.
 9) טושו"ע שבהערה 1.
 10) תפלת העמידה.

לאיתנם מברכים ברכה זו), כפי שלמדים זאת מהכתוב יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, שנאמר במזמור¹² שבו מדובר אודות ארבעה סוגים הנ"ל, כמבואר בארוכה בסוף מסכתא ברכות¹.

ויש להוסיף בענין ברכה זו, דכיון שברכה היא גם מלשון המשכה¹³, הרי מובן מזה שההודאה היא גם על ההמשכה באופן שעוד לפני החולי מקדים הקב"ה רפואה למכה¹⁴, ועד"ז בנוגע לחבוש בבית האסורים, יורדי הים והולכי מדבריות, שמקודם לכן היתה הנתנית כח באח"ז יהי השחרור מבית האסורים, וחזרתו בשלום מן הים ומהליכתו במדבר.

ג) והנה כל פרטי ענינים הנ"ל מתחילים מהענין הכללי דירידת הנשמה בגוף¹⁵, שבכללות ירידה זו יש דוגמת ד' ענינים אלו כפי שנחלקים בפרטיות בכל אחד ואחד. דהנה, נשמה שנתת בי טהורה היא¹⁶, ואח"כ יורדת מאיגרא רמה לבירא עמיקתא¹⁷, שהרי בתחילה כשהיתה למעלה כתיב¹⁸ חי הוי' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו, שהיתה באופן של עמידה — שמורה על ענין הביטול — לפני הוי' אלקי ישראל, קמי מלכא קדישא¹⁹, ואח"כ נעשה אצלה הענין דותחסרה²⁰, שיורדת מאיגרא רמה ובאה למטה — ברוחניות, היינו בענין הגילוי דאלקות, החל מענין הביטול, כמבואר בתניא²¹ שנשמת האדם (בהיותה למטה) אפילו הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים, אעפ"כ, אינה בטלה במציאות לגמרי כו', רק הוא דבר בפני עצמו ירא ה' ואוהבו (יש מי שאוהב²²), ובמילא אין זה מגיע למעמד מצב שלפני הירידה, עמדתי לפניו, שהו"ע הביטול לגמרי.

ולכן נעשה הענין דחולת אהבה אני²³ — שזהו הענין דחולה כפי שהוא בדקות (שמזה נמשך אח"כ ענין החולי למטה ועד לחולי כפשוטו), כדאיתא בכתבי האריז"ל²⁴ שחולה בגימטריא מ"ט, שזהו לפי שירד לעולם שניתנו בו רק מ"ט שערים, כמארוז²⁵ חמשים שערי בינה

(12) תהלים קז, ח. טו. כא. לא.	(21) פל"ה (מד, סע"א ואילך). וראה גם
(13) תו"א מקץ לז, ג. ובכ"מ.	פל"ז (מח, סע"א).
(14) ראה מגילה יג, ב.	(22) ראה תו"א הוספות קיד, ד.
(15) ראה סה"מ שם ס"ע רח. ע' ריא.	(23) שה"ש ב, ה.
(16) "אלקי נשמה" בברכת השחר.	(24) טעמי המצות להרח"ו פ' וירא ד"ה
(17) לשון הש"ס — חגיגה ה, ב.	מצות ביקור חולים). מאורי אור אות ח סעיף
(18) מלכיס"א יז, א.	לה.
(19) ראה זח"א רלג, ב.	(25) ר"ה כא, ב.
(20) תהלים ח, ו ובפי' הרד"ק.	

פורץ גדרו של עולם, עד שפועל שענין הזריעה (אור זרוע לצדיק) יהי ביחד עם הקצירה, כפי שיהי' לעתיד לבוא שאז יהי' העולם בשלימותו, כמ"ש⁷⁶ ונגש חורש בקוצר ודורך ענבים במושך הזרע (כמסופר גם בגמרא במסכת תענית⁷⁷), ועד"ז עתידה אשה שתלד בכל יום⁷⁸, ולא יצטרכו לחכות תשעה חדשים (כמבואר בהדרושים⁷⁹ הענין בזה), ועד כפי שענינים אלו הם כפשוטם, והיינו, שהענין דלקבל שכרם יהי' מיד לאחר הענין דלעשותם⁸⁰. ועד שמשמחה זו באים לשמחת עולם על ראשם⁸¹, בביאת משיח צדקנו — שזהו שממשיך לאח"ז (בקאפיטל השייך לשנת הצ"ח) מזמור שירו להוי' שיר חדש⁸², שענין שיר חדש הוא החידוש שבגאולה העתידה⁸³ שתהי' גאולה שאין אחרי' גלות (כדברי המכילתא⁸⁴ שהובאו בתוס' בפסחים⁸⁵ בפירוש ונודה לך שיר חדש), כיון שאז יהי' גמר הביורורים⁸⁶, ועד שיקויים שאת רוח הטומאה אעביר מן הארץ⁸⁷.

ז) וענין זה קשור גם עם י"ב תמוז, שאז היתה הגאולה מכל ד' הענינים שעליהם צריכים להודות, כמסופר ברשימותיו⁸⁸ שבהיותו במאסר הי' אצלו ענין החולי כפשוטו, ובכללות הי' במעמד ומצב של חבוש בבית האסורים, ועד"ז הי' רוב הבלבולים מצד החקירות ודרישות, ועוד כמה בלבולים מצד הסדרים שם (יורדי הים), ועד שהי' שם במעמד ומצב דמדבר אשר לא ישב אדם שם, כמובן מרשימות זכרונות ימי שבתו במאסר⁸⁹. ועד"ז יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, שזהו ע"ד המבואר בחלק שני דספר התניא (בשער היחוד והאמונה⁹⁰) בענין שיתף עמו מדת הרחמים⁹¹, שהו"ע האותות ומופתים שנעשים לצדיקים, ואח"כ הם ממשיכים זאת גם בעולם כולו, ועד שראו כל אפסי ארץ גו"ג⁹² (כמ"ש לאחר שירו לה' שיר חדש). וההכנה וההקדמה לזה

(76) עמוס ט, יג.	(86) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ב. ובכ"מ.
(77) ה, א.	(87) זכרי' יג, ב.
(78) שבת ל, ב.	(88) רשימת המאסר — ספר השיחות תר"פ-תרפ"ז ע' 208.
(79) אוה"ת (יהל אור) ע' תריט. ביאור"ז להצ"צ ח"ב ע' תתכז.	(89) שם ע' 219 ואילך.
(80) ואתחנן ז, יא ובפרש"י.	(90) פ"ה. וראה גם ד"ה השם נפשנו
(81) ישע"י לה, י. שם נא, יא.	בחיים תשי"ח (תו"מ סה"מ מלוקט ח"ד ע' ז).
(82) תהלים צח, א.	(91) ראה פסיקתא רבתי פמ"א, ב. ב"ר
(83) ראה תנחומא בשלח י.	פ"ב, טו. פרש"י ר"פ בראשית.
(84) בשלח טו, א.	(92) תהלים צח, ג.
(85) קטז, ב — ד"ה הכי גרסינן ונאמר.	

שנעשה צמאון חזק ביותר [בדוגמת הצמאון הגדול ביותר שמצד ארץ צי ועיף⁵⁹ כפשוטו, ועד לארץ צי ועיף ברוחניות, שזהו היפך עשיית המצוות⁶⁰], ועי"ז נעשה אצלו העילוי דלא תבא צדיקייא בתיובתא, שקשור עם הגילוי דמשיח⁶¹.

(ו) **ויש** לקשר זה גם עם מ"ש אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה (בתהלים קאפיטל צ"ז⁶², שקשור עם סיום שנת הצ"ז⁶³). והענין בזה, כמבואר (בקיצור עכ"פ) ברשימות הצ"צ עה"פ⁶⁴ שצדיק קאי על הקב"ה, צדיקו של עולם. ואור קאי על ענין התומ"צ כפי שהם למעלה באופן של אור, נר מצוה ותורה אור⁶⁵. ופי"ו אור זרוע לצדיק היינו שהקב"ה זרע את האור דתומ"צ שיומשך בטורי דפרודא⁶⁶ ועלמא דחשוכא⁶⁷, בדוגמת זריעת הגרעין בארץ. וקאי גם על זריעת האור דתומ"צ בעמך כולם צדיקים⁶⁸, שנקראים (כי תהיו אתם) ארץ חפץ⁶⁹. ודוקא ע"י הזריעה בארץ באופן שנקרב שם כו', שהו"ע הביטול, הנה עי"ז יציץ ופרח ישראל (ועד ש)מלאו פני תבל תנובה⁷⁰ (כמבואר בארוכה בדרושים עה"פ הבאים ישרש יעקב⁷¹). ועי"ז נעשה ולישרי לב שמחה, דקאי⁷² על צדיקים שלכם ברשותם⁷³, ובאופן שישבו ישרים (ישרי לב) את פניך⁷³, פניך דייקא, שזהו למעלה מהאור כו'⁷⁴ (אור זרוע לצדיק). ועי"ז שעובד את הוי' בשמחה ובטוב לבב (לישרי לב שמחה), הרי כיון ששמחה פורץ גדר⁷⁵, הנה עוד בהיותו נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי ה"ה

(59) תהלים סג, ב.
 (60) ראה תניא פ"ז (יב, א). ועוד.
 (61) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת ר"ה נח, ד.
 האזינו עה, סע"ב. שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א. נה, סע"ב.
 (62) פסוק יא.
 (63) מיום הולדת אדמו"ר מהוריי"צ (י"ב תמוז תר"ם) — ע"פ המנהג לומר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' לא. ח"י ס"ע נג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רמא). וענין זה שייך גם לאחר ההסתלקות, כמפורש ברשימת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (סה"מ פר"ת ע' שנו). ומרשימה הנ"ל מוכח שגם הקאפיטל דשנה שעברה שייך ליום ההולדת (ראה ד"ה ו'ה' אמר המכסה שנה זו (תו"מ סה"מ חשון ע' רס) הערות 51-52).

(64) אוה"ת תהלים (יהל אור) ס"ה (ע' שנב"ג).
 (65) משלי ו, כג.
 (66) ראה זח"א כט, ב. סב, א. קנח, א. תניא ספ"ג.
 (67) ראה זח"ב רי, ב.
 (68) ישעי' ס, כא.
 (69) מלאכי ג, יב.
 (70) ישעי' כז, ו.
 (71) תו"א שמות נג, ג ואילך.
 (72) ראה אוה"ת (יהל אור) שם ס"ח (ע' שנד).
 (73) תהלים קמ, יד.
 (74) ראה אוה"ת (יהל אור) שם סו"ז (שם).
 (75) נתבאר בסה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

נבראו בעולם וכולן ניתנו כו' חסר אחד, שנאמר²⁰ ותחסרהו מעט מאלקים, והיינו, שאע"פ שחמישים שערי בינה נבראו בעולם, שמזה מובן שיש לעולם שייכות לכל החמישים²⁶, מ"מ, ניתנו רק מ"ט, בגימטריא חולה²⁷, ולכן נשאר הענין דחולת אהבה אני.

ולאחרי החסרון דשער הנו"ן, יורדת הנשמה ומתלבשת במדידה והגבלה דסדר ההשתלשלות, ועד שמתלבשת בגוף ונפש הבהמית — שזהו הענין דחבוש בבית האסורים, שאינו כמו היוצא לחפשי שהוא בן חורין אמיתי, להיותו קשור עם המדידות וההגבלות של גופו ונפשו הבהמית כו'.

ומזה באים למעמד ומצב דיורדי הים, והיינו, דכיון שנמצא בעולם שעליו נאמר²⁸ בראשית ברא אלקים, לשון רבים²⁹, וכתיב³⁰ נעשה אדם, לשון רבים, כמארז"ל³¹ כתוב והרוצה לטעות יטעה, אזי יורד גם במים רבים³² שב"ים" העולם, שיש בו כו"כ ועד לריבוי ענינים המבלבלים כו', ועד שיכולים לטוּף ולהטביע (פאָרטרינקען) ח"ו את כל מציאותו כו'. ובכללות הו"ע העדר ישוב הדעת, שנעשה כמו מבלבל ח"ו, וכדאיתא בגמרא במסכת תמיד³³ דכל נחותי ימא לא מיתבא דעתיהון עד דסלקין ליבשתא, ועד"ז מובן גם בנוגע לנשמה שנתת בי, בירידתה ל"ים" העולם כו'.

ועד שישנה הירידה באופן של הולכי מדבריות, שהנשמה באה למעמד ומצב שהוא בכחי' מדבר אשר לא ישב אדם שם³⁴ ח"ו, והיינו, שהענין דאדם, שנקרא כן ע"ש אדמה לעליון³⁵, אינו נראה שם, אלא זהו ענין של מדבר אשר לא ישב אדם שם, שיש שם רק החומריות ועכ"פ הגשמיות של העולם, מלשון העלם והסתר³⁶.

(26) ראה גם ר"ד כ"ז אדר שני תשמ"ו (32) לשון הכתוב — שה"ש ח, ז. וראה (תו"מ התוועדויות תשמ"ו ח"ב ע' 856). תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.
 (33) לב, א.
 (34) ירמ" ב, ו. וראה לקו"ת במדבר ד, ג. נשא כ, ג. ראה לב, ב. ובכ"מ.
 (35) עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו) מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.
 (36) לקו"ת שלח לו, סע"ד. ובכ"מ.
 (27) ראה גם לקו"ת ברכה צז, ב.
 (28) בראשית א, א.
 (29) פרש"י וירא כ, יג. וישלח לה, ז. תו"א וירא נו, ב. סידור עם דא"ח קמב, ג. סהמ"צ להצ"צ קיג, א.
 (30) בראשית א, כו.
 (31) ב"ר פ"ח, ח.

ומכל ענינים אלו כפי שהם בדקות בענין ירידת הנשמה בגוף, הנה מהענין כפי שהוא בדקות דדקות, נמשך גם באופן שאינו דק כ"כ, ועד שנמשך בענינים אלו כפי שהם כפשוטם.

ד) **אך** על זה אמרו רז"ל³⁷ שקודם ירידת הנשמה בגוף משיביעין אותו כו', שמשביעין הוא גם מלשון שובע (זאט)³⁸, והיינו שמשביעין אותו (מ'זעטיקט אים אָן) עם כחות שלא בערך ממה שהי' לו לפנ"ז, כדי שיוכל האדם למלא תוכן השבועה תהי צדיק ואל תהי רשע³⁷, היינו, לקיים המצוות (תהי צדיק), ולא להעביר את הדרך כו' (אל תהי רשע), שבשביל זה יש צורך בנתינת כח מיוחדת, שהרי כל הדרכים בחזקת סכנה³⁹, ובפרט בירידה למדידה והגבלה כו' בדוגמת בית האסורים, ועד שצריך להתעסק עם העולם, ולפעול על עצמו שהתעסקות זו תהי' באופן דיגיע כפיך⁴⁰, בכלי העשי' (כפים) בלבד, ולא באופן שמייגע את הלב והמוח שבראש⁴¹. ועאכו"כ שצריך להבטיח (באָוואָרענען) שאע"פ שיש לו עסק עם העולם ע"י אכילה ושתי' ושאר ענינים המוכרחים לקיום הגוף שיהי' בריא ושלם (כמ"ש הרמב"ם⁴² שמדרכי השם הוא), לא יהי' זה באופן שלא יהי' ניכר שזוהי אכילה ושתי' וכו' של חכם⁴³, עליו אמרו רז"ל⁴⁴ איזהו חכם הרואה את הנולד, כפירוש רבינו הזקן⁴⁵ שרואה איך שהעולם נולד ונתהווה בכל רגע ורגע מאין ליש כו' — שבשביל כל זה יש צורך בנתינת כח במיוחד. ומה גם שנמצא במעמד ומצב שאלקות הוא בהתחדשות ומציאות העולמות היא בפשיטות (כנוסח הידוע⁴⁶), וכדי לידע מי ברא אלה⁴⁷, זקוק להתבוננות דשאו מרום עיניכם⁴⁷, ולאח"ז צריך עדיין להגיע לכך שענין זה יהי' אצלו באופן של ראי' (וראו). ואז יוכל להיות מושל על לבו עד שיהי' לבו ברשותו⁴⁸, ולבא פליג לכולהו שייפיין⁴⁹, לבוא לקיום המצוות ברמ"ח אברים (שכנגד רמ"ח מ"ע⁵⁰)

(37) נדה ל, ב.
 (38) קיצורים והערות לתניא ס"ע נו ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' רלה ואילך.
 (39) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד. וראה לקו"ת אחרי כה, ג.
 (40) תהלים קכח, ב.
 (41) לקו"ת שלח מב, ד. חוקת טו, ג. ד"ה מים רבים תשל"ח פ"ב (תו"מ סה"מ מלוקט ח"א ע' רמו). ובכ"מ.
 (42) הלי' דעות רפ"ד. וראה לקו"ש ח"ב ע' 531. ח"ג ע' 806 ואילך.
 (43) ראה רמב"ם שם רפ"ה.
 (44) תמיד שם. הובא בהמאמר ספ"א (סה"מ תרפ"ז ס"ע ריא).
 (45) תניא פמ"ג.
 (46) המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקלד ואילך.
 (47) ישע"י מ, כו.
 (48) ראה ב"ר פל"ד, י.
 (49) ראה זח"ג קסא, ב. רכא, ב (ברע"מ).
 תניא אגה"ק סל"א.
 (50) זח"א קע, ב.

ושס"ה גידים (השייכים להזהירות משס"ה מל"ת⁵⁰). וכל זה נעשה ע"י הנתינת כח דמשביעין אותו כו'.

ועז"נ יודו לה' חסדו (ועד שאומרים על זה) ונפלאותיו לבני אדם, שזהו ענין של פלא איך שאיש ישראל עומד בכל הנסיונות והקשיים וההעלמות וההסתרים שיש בעולם, ובעיקר בלבול הפרנסה⁵¹, ועד שמצד זה נעשה מטולטל למדבר כפשוטו, או שנעשה מיורדי הים כפשוטו, ועד"ז חבוש בבית האסורים כפשוטו, ועד"ז חולה כפשוטו.

ה) **והנה** אע"פ שכל האמור לעיל בנוגע לירידת הנשמה כו' הוא דבר המוכרח, וגם לאח"ז הנה הטלטול למדבר כו' הוא באופן שמה' מצעדי גבר כונונו⁵², ועד שאפילו הענינים הבלתי-רצויים הם רק מצד היצה"ר [שזהו א' הענינים שהקב"ה מתחרט עליהם שבראם, כדאייתא בגמרא במסכת סוכה⁵³ ארבעה מתחרט עליהן הקב"ה שבראם כו' יצה"ר כו' דכתיב⁵⁴ ואשר הרעתין], שיצרו הרע אנסו⁵⁵, והיינו, שזהו ענין של אונס, אבל אעפ"כ, הרי כמאן דעביד לא אמרינן⁵⁶, ובינתיים חסר אצלו בעיני עבודת ה'. וכאמור לעיל (ס"ג) שאפילו הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים [והיינו, שבמדריגת צדיק גמור גופא, שיש בה כמה דרגות, הרי הוא בדרגות השלימות דאהבה בתענוגים, שהיא כבר מעין השכר שיהי' לעתיד לבוא, כמבואר בתניא⁵⁷], ה"ה יש מי שאוהב (ויש מי שעובד⁵⁸) כו'. ונמצא, שבדקות דדקות הרי זה מעמד ומצב ד"חייבים". וענין זה צריך להיות נרגש אצלו, והיינו, שאע"פ שהוא בדרגת צדיק גמור עובד הוי' באהבה בתענוגים, ה"ה מרגיש גם שחסר לו תכלית הביטול שהי' מקודם, שלא הי' בבחי' יש כלל, אפילו לא "יש" שעובד הוי' באהבה בתענוגים, ולכן יש אצלו ענין של צמאון, ועד

(51) ראה גם סה"מ שם ס"ע רח: "אשר רבו ר"ל המניעות ועיכובים בלימוד התורה וקיום המצות, ונוסף לזה דאגת וטרדת הפרנסה אשר טרוד ומוטרד ביותר, ועם כל זה מתגבר על עצמו וכו'". ושם ע' רטז: "אמנם הסיבה לזה (להעדר ההתמסרות להתעסקות התורה והעבודה) היא טרדת הפרנסה בצוק העתים שהם במדרי' חלוקות ואופנים שונים, יש מי שהוא חולה ר"ל .. או שהוא חבוש בבית האסורים .. או יורד בים בריבוי בלבולים של עניני עולם, או שהוא

הולך במדבר וכו'".
 (52) תהלים לז, כג. וראה סה"מ תרפ"ט ס"ע שמש. וש"נ.
 (53) נב, ב. ובירושלמי תענית פ"ג סה"ד: "שלשה" (וראה לקו"ש חכ"ד ע' 167 ואילך).
 (54) מיכה ד, ו.
 (55) ראה רמב"ם הלי' גירושין ספ"ב.
 (56) ירושלמי גיטין פ"ז ה"ו. קידושין פ"ג ה"ב.
 (57) פ"ד. ספ"מ.
 (58) ראה תו"א מג"א הוספות קיט, ד.